

Sygn. akt I ACa 435/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 września 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Piotr Wójtowicz
Sędziowie :	SA Elżbieta Karpeta (spr.) SA Lucyna Świdarska-Pilis
Protokolant :	Małgorzata Korszun

po rozpoznaniu w dniu 9 września 2016 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa A. J.

przeciwko M. M.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 22 lutego 2016 r., sygn. akt II C 207/15,

prostując rubrum zaskarżonego wyroku przez wyeliminowanie z oznaczenia strony pozwanej słów: „Komornikowi Sądowemu przy Sądzie Rejonowym K. w K.”,

1) oddala apelację;

2) przyznaje od Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Katowicach) na rzecz radcy prawnego M. K. 6 642 (sześć tysięcy sześćset czterdzieści dwa) złote, w tym 1 242 (tysiąc dwieście czterdzieści dwa) złote podatku od towarów i usług, tytułem wynagrodzenia za nieopłaconą pomoc prawną udzieloną powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

SSA Lucyna Świdarska-Pilis	SSA Piotr Wójtowicz	SSA Elżbieta Karpeta
----------------------------	---------------------	----------------------

Sygn. akt I ACa 435/16

UZASADNIENIE

Powód A. J. pozwem wniesionym w dniu 13 marca 2015r. domagał się zasądzenia na swoją rzecz od pozwanego Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym K. w K. M. M. kwoty 400.000 zł tytułem odszkodowania i zadośćuczynienia w związku ze szkodą, jaka została mu wyrządzona przez czynności podejmowane przez wyżej wymienionego Komornika Sądowego w toku postępowania egzekucyjnego prowadzonego pod sygn. akt VIII Kmp 88/01, jak i pod innymi sygnaturami.

Na kwotę dochodzonego odszkodowania składały się następujące pozycje:

- kwota 5681,81 zł stanowiąca wysokość środków zajętych na rachunku bankowym powoda w dniu 3.09.2014r.
- kwota 2275,64 zł stanowiąca środki zajęte na rachunku bankowym powoda w Banku (...) ((...)),
- kwota 353,99 zł stanowiąca wartość zajętej drukarki,
- kwota 10.000,00 zł stanowiąca wartość zajętych papierów wartościowych zgromadzonych na rachunku inwestycyjnym w (...) S.A.,
- kwota 300,00 zł stanowiąca wartość zamka do drzwi wejściowych lokalu mieszkalnego powoda, który został zniszczony w związku z czynnościami egzekucyjnymi,
- kwota 100,00 zł tytułem kosztów poniesionych w związku ze złożoną przez powoda skargą na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym bez nieuzasadnionej zwłoki skierowaną przez powoda do Prokuratury Apelacyjnej w Katowicach
- kwota 31.288,56 zł tytułem utraconych korzyści obejmujących wynagrodzenie, które powód mógłby osiągnąć z tytułu kontynuowania bardzo dobrej współpracy z kontrahentem i rozszerzenia jej na wyższy poziom, gdyby nie przeszkodziły w tym czynności podjęte przez pozwanego komornika.

Z kolei kwota zadośćuczynienia (350 000 zł.) obejmuje utratę dobrego imienia powoda, jego reputacji na rynku jako przedsiębiorcy oraz krzywdy, której doznał w związku z czynnościami podjętymi przez pozwanego komornika.

Pozwana M. M. wniosła o oddalenie powództwa w całości jako bezzasadnego.

Sąd Okręgowy poczynił następujące ustalenia.

Wyrokiem z dnia 17 sierpnia 2001r. Sąd Rejonowy w K. w sprawie o sygn. akt V RC 479/01 zasądził od pozwanego A. J. na rzecz jego dwóch małoletnich córek alimenty w łącznej kwocie 550 zł miesięcznie. Na podstawie wniosku egzekucyjnego z dnia 4 września 2001r. oraz dołączonego do niego wyroku Sądu Rejonowego w K. z dnia 17 sierpnia 2001r. opatrzonego w klauzulę wykonalności, w dniu 26 września 2001r. Komornik Sądowy Rewiru (...) przy Sądzie Rejonowym w K. w osobie M. M. wszczął przeciwko dłużnikowi A. J. postępowanie egzekucyjne, które toczyło się pod sygn. akt VIII Kmp 88/01. We wniosku egzekucyjnym matka małoletnich wierzycielek – J. J. wnioskowała o wyegzekwowanie od dłużnika świadczenia pieniężnego wynikającego z tytułu wykonawczego w postaci zaległych alimentów za okres od 5.04.2001r. do 5.09.2001r. w kwocie 550 zł miesięcznie z ustawowymi odsetkami i kosztami egzekucyjnymi. Pismem z dnia 24 września 2001r. matka małoletnich wierzycielek rozszerzyła złożony wniosek egzekucyjny, wnosząc o wyegzekwowanie również bieżących alimentów. Zawiadomienie o wszczęciu egzekucji doręczone zostało dłużnikowi w dniu 22 października 2001r.

W dniu 26 września 2001r. pozwany Komornik dokonał zajęcia wierzytelności należnej dłużnikowi z tytułu posiadanych i zdeponowanych na rachunku inwestycyjnym w (...) Banku (...) S.A. akcji, to jest 12 sztuk spółki (...) S.A., 140 sztuk spółki (...) S.A., 100 sztuk spółki (...) S.A. i 800 sztuk spółki (...) S.A. W dniu 2 października 2001r. powyższe papiery wartościowe zostały wyksięgowane z rachunku powoda i przekazane do dyspozycji Komornika,

w tym też dniu przekazane zostały na rachunek Komornika środki pieniężne w kwocie 125,30 zł znajdujące się na rachunku inwestycyjnym powoda.

W dniu 31 sierpnia 2004r. pozwany Komornik sądowy dokonał zajęcia wierzytelności z rachunku bankowego posiadanego przez dłużnika w banku (...) S.A. W wyniku realizacji powyższego zajęcia bank (...) SA przekazał na rachunek bankowy Komornika kwotę 5681,81 zł. Na powyższe zajęcie dłużnik złożył skargę, która została oddalona postanowieniem Sądu Rejonowego w K. z dnia 27 stycznia 2005r., sygn. akt XVI Co 2759/04.

W dniu 3 marca 2006r. pozwany Komornik sądowy dokonał zajęcia wierzytelności z rachunku bankowego (...) posiadanego przez dłużnika w Banku (...) S.A., które służyło do regulowania okresowych płatności z tytułu ubezpieczenia społecznego i ubezpieczenia zdrowotnego oraz zobowiązań podatkowych związanych z działalnością gospodarczą prowadzoną przez powoda. Z powyższego rachunku wyegzekwowana została łącznie kwota 2275,64 zł.

W okresie od 17.02.2003r. do 6.09.2004r. dłużnik dokonywał dobrowolnych wpłat na rachunek Komornika w kwotach od 10 zł do 30 zł miesięcznie.

W dniu 3 marca 2011r. pozwany Komornik dokonał na wniosek przedstawiciela ustawowego wierzycielek otwarcia lokalu mieszkalnego położonego w K. przy ulicy (...) należącego do powoda celem dokonania zajęcia ruchomości znajdujących się w tym lokalu. Komornik dokonał zajęcia drukarki H. (...) stanowiącej własność powoda. Drukarka oddana została pod dozór J. J.. Druga licytacja ruchomości nie doszła do skutku z powodu braku licytantów. Ostatecznie egzekucja skierowana do powyższej ruchomości została umorzona postanowieniem z dnia 25 lipca 2012r.

Pismem z dnia 17 sierpnia 2009r. przedstawiciel ustawowy wierzycielek J. J. złożyła wniosek do pozwanego Komornika o wszczęcie egzekucji z udziału przysługującego powodowi w nieruchomości stanowiącej spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego położonego w K. przy ulicy (...). W dniu 1 września 2009r. pozwany Komornik zawiadomił o wszczęciu egzekucji do powyższego udziału w nieruchomości. Postanowieniem z dnia 5 listopada 2010r. egzekucja skierowana do nieruchomości została umorzona na podstawie art.98§ 1 k.p.c.

Postanowieniem z dnia 10 lipca 2014r. na wniosek wierzycielek postępowanie egzekucyjne prowadzone przez pozwanego Komornika pod sygn. akt Kmp 88/01 zostało przekazane Komornikowi Sądowemu przy Sądzie Rejonowym K. w K. I. K. do łącznego prowadzenia egzekucji ze sprawą Km 36/14.

Powód od 1 października 2002r. rozpoczął działalność gospodarczą pod nazwą (...) polegającą na świadczeniu usług transportowych samochodami ciężarowymi w charakterze kierowcy.

Pismem z dnia 27 lutego 2015r. powód wezwał pozwaną Komornik do zapłaty kwoty 400.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania.

Sąd Okręgowy przytoczył brzmienie art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. o komornikach sądowych i egzekucji (t.j. Dz.U. 2015, poz.790), zgodnie z którym komornik jest obowiązany do naprawienia szkody wyrządzonej przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu czynności. Powyższy przepis stanowi samodzielną podstawę odpowiedzialności odszkodowawczej komornika od 13 listopada 2004 r. (tj. od dnia wejścia w życie art. 23 w brzmieniu nadanym temu przepisowi przez ustawę nowelizującą z 24 września 2004 r. W okresie wcześniejszym komornik odpowiadał na podstawie art. 23 w pierwotnym jego brzmieniu (zgodnie z którym komornik ponosił odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przy wykonywaniu czynności) oraz na podstawie art. 417 k.c. za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu czynności, a jego odpowiedzialność była odpowiedzialnością solidarną ze Skarbem Państwa, stosownie do art. 441 k.c. Podstawą (zasadą) odpowiedzialności komornika z art. 23 jest niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu czynności. Nie jest to odpowiedzialność na zasadzie winy. Nie jest to również odpowiedzialność na zasadzie ryzyka, gdyż przyjęcie i zastosowanie takiej odpowiedzialności jest możliwe tylko w wypadkach przewidzianych przez ustawę, która przewiduje jednocześnie możliwość uwolnienia się od tej surowej odpowiedzialności, wskazując przesłanki egzoneracyjne.

Przez działanie lub zaniechanie niezgodne z prawem należy rozumieć niezgodność z normami prawa w rozumieniu art. 87 Konstytucji RP, tj. z Konstytucją RP, ustawami, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi oraz rozporządzeniami, a także niezgodność z prawem Unii Europejskiej (por. H. Ciepla, J. Skibińska-Adamowicz, Status prawny..., s. 16 i n.). W wyroku z 23 września 2003 r., K. 20/2002, LexisNexis nr 363358 (OTK ZU 2003, nr 7, poz. 76), Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że niezgodność z prawem należy ujmować obiektywnie, jako zaprzeczenie zachowania uwzględniającego nakazy i zakazy wynikające z normy prawnej. Niezgodności tej nie można natomiast ujmować jako działania niezgodnego z normami obyczajowymi i moralnymi, określanymi mianem zasad współżycia społecznego lub dobrych obyczajów.

Art. 23 nie określa samodzielnie przesłanek odpowiedzialności komornika w sensie warunków powstania obowiązku naprawienia szkody. W tym zakresie będą mieć zastosowanie ogólne przesłanki odpowiedzialności deliktowej, wynikające z przepisów Kodeksu cywilnego (por. uchwałę SN z 13 października 2004 r., III CZP 54/2004, LexisNexis nr 369585, OSNC 2005, nr 10, poz. 168). Do przesłanek tych należą:

- 1) szkoda w znaczeniu uszczerbku w dobrach osoby poszkodowanej;
- 2) fakt (zdarzenie), z którym ustawa łączy obowiązek odszkodowawczy (zdarzeniem tym według art. 23 jest niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie komornika);
- 3) związek przyczynowy między faktem (zdarzeniem) a szkodą.

Wywołana szkoda musi być normalnym następstwem niezgodnego z prawem działania bądź zaniechania komornika. Ciężar udowodnienia istnienia związku przyczynowego spoczywa – zgodnie z ogólną zasadą z art. 6 k.c. – na poszkodowanym, tak samo jak obowiązek udowodnienia powstania szkody i naruszenia prawa (H. Ciepla, J. Skibińska-Adamowicz , Status prawny komornika, s. 5).

W konsekwencji uznać należy, że przesłanka bezprawności oznacza naruszenie przez komornika przepisów prawa, przy czym nie każde naruszenie prawa będzie stanowiło podstawę odpowiedzialności odszkodowawczej, a jedynie takie, które było koniecznym warunkiem powstania szkody i którego normalnym następstwem w danych okolicznościach jest powstanie szkody (wyrok SA w Łodzi z 5.2.2013 r., I ACa 89/12, Legalis).

Przenosząc powyższe ogólne rozważania na grunt niniejszej sprawy, Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z art.804 k.p.c. organ egzekucyjny nie jest uprawniony do badania zasadności i wymagalności obowiązku objętego tytułem wykonawczym. Komornik jest organem egzekucyjnym, który wszczyna postępowanie egzekucyjne na podstawie tytułu wykonawczego i nie jest uprawniony do badania tego tytułu. W świetle powyższego, Komornik nie jest uprawniony do badania samej treści tytułu egzekucyjnego co do jego zasadności, w szczególności nie może badać zasadności roszczenia i obowiązku świadczenia dłużnika wynikającego z tego tytułu.

Wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego i żądanie przeprowadzenia egzekucji wiążą organ egzekucyjny w sposób bezwzględny. Tym samym Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym K. w K. M. M. (wcześniej Komornik Sądowy Rewiru (...) przy Sądzie Rejonowym w K.) była związana złożonym wnioskiem i wskazanym w nim zakresem prowadzonej egzekucji. Co więcej, podkreślić należy, że w przypadku egzekucji świadczeń alimentacyjnych zgodnie z art.1081 § 1 k.p.c. wierzyciel, kierując wniosek o wszczęcie egzekucji, nie ma obowiązku wskazywać sposobu egzekucji, ani majątku dłużnika, z którego ma być prowadzona. W takim wypadku uważa się, że wniosek dotyczy wszystkich dopuszczalnych sposobów egzekucji, z wyjątkiem egzekucji z nieruchomości.

W konsekwencji na skutek wszczętego postępowania egzekucyjnego w dniu 31 sierpnia 2004r. pozwany Komornik sądowy dokonał zajęcia wierzytelności z rachunku bankowego posiadanego przez dłużnika w banku (...) S.A. Powód zarzucił, że powyższe zajęcie i w jego konsekwencji przekazanie przez bank całości kwoty pieniężnej zgromadzonej na tym rachunku w dniu zajęcia w wysokości 5681,81 zł dokonane zostało z naruszeniem art. 54 ustawy Prawo bankowe.

Zgodnie z art.54 ustawy Prawo bankowe środki pieniężne znajdujące się na rachunkach oszczędnościowych, rachunkach oszczędnościowo-rozliczeniowych oraz na rachunkach terminowych lokat oszczędnościowych jednej osoby, niezależnie od liczby zawartych umów, są wolne od zajęcia na podstawie sądowego lub administracyjnego tytułu wykonawczego do wysokości trzykrotnego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, bez wypłat nagród z zysku, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego za okres bezpośrednio poprzedzający dzień wystawienia tytułu wykonawczego.

Z kolei stosownie do treści art.1083 § 2 k.p.c. wierzytelności z rachunku bankowego podlegają egzekucji na zaspokojenie alimentów w pełnej wysokości.

W doktrynie nie budzi wątpliwości, że przywilej wierzyciela alimentacyjnego, określony w § 2 komentowanego przepisu, prowadzi do wyłączenia zastosowania art. 54 ustawy Prawo bankowe w sytuacji procesowej, w której w egzekucji dochodzone są świadczenia alimentacyjne (zob. K. Piasecki (red.), Kodeks postępowania cywilnego. T. III. Komentarz. Art. 730–1088, Wyd. 6. Warszawa 2015; J. Jankowski (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Tom II. Komentarz. Art. 730-1217. Wyd. 2, Warszawa 2015). Przez rachunki bankowe, o których mowa w art. 1083 § 2 k.p.c., trzeba rozumieć każdy rodzaj rachunku bankowego. Przepis § 2 art. 1083 k.p.c. odnosi się do wszelkich wierzytelności z rachunku bankowego, a nie tylko do wierzytelności z tytułu wkładu oszczędnościowego. Należy jednak podkreślić, że realne znaczenie dla wierzyciela alimentacyjnego ma wspomniany przepis jedynie w odniesieniu do tych rodzajów rachunków bankowych, co do których ustawodawca przewidział dopuszczalne granice zajęcia zgromadzonych na nich środków. Takiego rodzaju granice w interesie posiadacza rachunku ustawodawca wprowadził tylko w stosunku do rachunków oszczędnościowych, o których mowa w art. 54 ustawy Prawo bankowe.

Reasumując, ograniczenie wynikające z art.54 ustawy Prawo bankowe nie znajduje zastosowania w przypadku egzekucji świadczeń alimentacyjnych, tym samym prawidłowo bank przekazał na rachunek Komornika całość środków pieniężnych, jakie zgromadzone były wówczas na rachunku bankowym powoda. Brak zatem podstaw do zarzucenia Komornikowi, aby jego czynności były w tym zakresie bezprawne.

Kwestia zajęcia rachunku bankowego była zresztą przedmiotem oceny sądu na skutek skargi dłużnika na zajęcie dokonane przez pozwanego komornika – postanowieniem z dnia 27.01.2005r. Sąd Rejonowy w K.w sprawie o sygn. akt XVI Co 2759/04 oddalił skargę. Legalność czynności komornika, w tym zajęcia rachunku bankowego powoda w (...) SA stanowiła również przedmiot oceny Sądu Rejonowego K. w K. w sprawie o sygn. akt I Co 956/07 na skutek skargi dłużnika na czynności pozwanego komornika. Skarga została oddalona.

Brak również podstaw do postawienia pozwanemu Komornikowi zarzutu niezgodności z prawem czynności egzekucyjnej w postaci zajęcia wierzytelności z rachunku bankowego powoda (...) w Banku (...) S.A. dokonanego w dniu 3 marca 2006r., jak też zajęcia w dniu 26 września 2001r. wierzytelności należnej dłużnikowi z tytułu akcji posiadanych i zdeponowanych na rachunku inwestycyjnym w (...) Banku (...) S.A. Także w przypadku zajęcia z rachunku bankowego (...) nie obowiązuje ograniczenie egzekucji wynikające z art.54 ust.1 ustawy Prawo bankowe. Dla oceny prawidłowości dokonanych zajęć nie ma znaczenia podnoszony przez powoda cel gromadzonych na tych rachunkach środków pieniężnych czy papierów wartościowych, to jest w przypadku rachunku bankowego (...) gromadzone środki służyć miały do regulowania okresowych płatności z tytułu ubezpieczenia społecznego i ubezpieczenia zdrowotnego oraz zobowiązań podatkowych związanych z działalnością gospodarczą prowadzoną przez powoda, zaś papiery wartościowe zdeponowane na rachunku inwestycyjnym w (...) S.A. nabyte zostały celem zabezpieczenia finansowego dzieci powoda.

Sąd nie podzielił również twierdzeń strony powodowej o bezprawności zajęcia drukarki stanowiącej własność powoda dokonanego w dniu 3 marca 2011r. Powód nie wykazał, aby był to przedmiot niezbędny do wykonywania przez niego działalności w postaci świadczenia usług transportowych. Zgodnie z art.829 pkt 4 k.p.c. wyłączone spod egzekucji są tylko narzędzia i inne przedmioty niezbędne do osobistej pracy zarobkowej dłużnika. Ocena, czy poszczególne przedmioty są niezbędne, zależy od ustalenia, jaki zawód wykonuje dłużnik w chwili zajęcia.

Reasumując twierdzenia powoda o niezgodności z prawem zajęć opisanych wyżej okazały się bezpodstawne. Tym samym nie została wykazana przez powoda przesłanka odpowiedzialności odszkodowawczej komornika niezgodnego z prawem działania komornika. Żądanie zasądzenia kwoty 50.000 zł tytułem odszkodowania okazało się bezzasadne.

Bezzasadne jest również roszczenie o zapłatę kwoty 350.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. Jak już wyżej wskazano strona powodowa nie wykazała przesłanki bezprawności działania pozwanego komornika, tym samym niecelowa jest analiza pozostałych przesłanek odpowiedzialności pozwanego, które spełnione muszą być kumulatywnie. Podkreślenia wymaga, że bezzasadne jest twierdzenie powoda, że prowadzona przeciwko niemu egzekucja doprowadziła do jego sukcesywnego zubożenia, zrujnowała mu życie prywatne i prowadzoną działalność gospodarczą, jego dobre imię i dobrą reputację wobec podmiotów, z którymi współpracował. Raz jeszcze w tym miejscu wypada przypomnieć, że przeciwko powodowi wydany został tytuł wykonawczy. Powód nie płacił dobrowolnie alimentów zasądzonych prawomocnym wyrokiem, tym samym musiał liczyć się z konsekwencjami wynikającymi z przymusowej realizacji obowiązku wynikającego z prawomocnego wyroku.

Podkreślenia przy tym wymaga, że w przypadku egzekucji świadczeń alimentacyjnych przepis art.1086 § 1 i 2 k.p.c. nakłada na komornika obowiązek prowadzenia z urzędu dochodzenia w celu ustalenia zarobków i stanu majątkowego dłużnika oraz jego miejsca zamieszkania, które to dochodzenie powinno być przeprowadzone okresowo w odstępach nie dłuższych niż 6 miesięcy. Dodatkowo zgodnie z §3 cyt. przepisu, jeżeli w wyniku dochodzenia, o którym mowa w § 1, nie zostaną ustalone dochody dłużnika ani jego majątek, komornik składa wniosek do sądu o nakazanie dłużnikowi wyjawienia majątku, natomiast w myśl § 4 w razie powstania zaległości za okres dłuższy niż 6 miesięcy komornik z urzędu składa wniosek do Krajowego Rejestru Sądowego o wpis dłużnika do rejestru dłużników niewypłacalnych.

Wszystkie zatem czynności podejmowane przez pozwanego Komornika zmierzały do ustalenia składników majątkowych, do których skierowana mogłaby zostać egzekucja. Z powyższego przepisu wynika obowiązek komornika sądowego poszukiwania majątku dłużnika, z którego możliwa byłaby skuteczna egzekucja. Nie można zatem twierdzić, że czynności ustalające podejmowane przez komornika były bezprawne i naraziły powoda na utratę reputacji i dobrego imienia.

Mając na uwadze powyższe na mocy cytowanych wyżej przepisów, powództwo jako bezzasadne zostało oddalone w punkcie 1 sentencji wyroku.

W apelacji od tego wyroku powód zarzucał naruszenie przepisów postępowania, a to art. 233 i 328 § 2 k.p.c. przez brak wszechstronnej analizy zebranego w sprawie materiału dowodowego w sposób zgodny z zasadami wiedzy i doświadczenia życiowego, jak również przez nienależyte uzasadnienie przyczyn, dla których sąd pominął oraz odmówił wiarygodności wymienionym w apelacji dowodom. Zarzucał również naruszenie art. 227 i 233 przy zastosowaniu art. 162 k.p.c. przez niezasadne oddalenie wniosków dowodowych, w następstwie czego nie doszło do wyjaśnienia istoty oraz wszystkich istotnych okoliczności sprawy. Powód zarzucał również naruszenie art. 1083 § 2 k.p.c. przez błędne przyjęcie, że wiarygodności z rachunków bankowych powoda zajęte w postępowaniu egzekucyjnym przez pozwaną nie korzystały z przywileju egzekucyjnego, o którym mowa w art. 54 ust. 1 ustawy z 29 sierpnia 1997r. Prawo bankowe. Zarzucane w apelacji naruszenie art. 829 pkt 4 k.p.c. w związku z art. 233 k.p.c. polegać natomiast miało na błędnym przyjęciu, że powód nie wykazał, aby zajęta w toku egzekucji drukarka była przedmiotem niezbędnym do wykonywania przez powoda działalności w postaci świadczenia usług transportowych. Powód zarzucał także naruszenie przepisów prawa materialnego, a to art. 54 ust. 1 ustawy Prawo bankowe przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, art. 87 § 3 pkt 1 kodeksu pracy przez jego niezastosowanie i art. 23 ust. 1 ustawy z 29 sierpnia 1997r. o komornikach sądowych w związku z art. 417, 448 k.c. oraz art. 87 Konstytucji RP przez niewłaściwe przyjęcie, że powód nie wykazał ziszczenia się przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanej. Apelujący podniósł również zarzut naruszenia art. 5 k.c. przez jego niezastosowanie.

Domagał się apelujący zmiany zaskarżonego wyroku przez uwzględnienie w całości jego roszczenia zasądzenia od pozwanej 50 000 zł. odszkodowania i 350 000 zł. zadośćuczynienia, ewentualnie uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja była nieuzasadniona.

Sąd Okręgowy w pełni prawidłowo przytoczył brzmienie i wyłożył zastosowanie przepisów, mogących stanowić podstawę prawną dochodzonego w sprawie odszkodowania. Komornik jest funkcjonariuszem publicznym, któremu ustawowo zostały powierzone kompetencje do przymusowego wykonywania orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych. Wykonując czynności egzekucyjne w sprawie o roszczenie pieniężne, takiej jak w niniejszej sprawie, komornik dokonuje przesunięć z majątku dłużnika do majątku wierzyciela bo taka jest istota czynności egzekucyjnych. Utrata przez dłużnika składników majątku, stanowiąca uszczerbek majątkowy, może być uznana za szkodę podlegającą naprawieniu wyłącznie wówczas, gdy została wywołana niezgodnym z prawem działaniem bądź zaniechaniem komornika. Istotnymi dla rozstrzygnięcia w sprawie odszkodowawczej przeciwko komornikowi są zatem jedynie te okoliczności, które pozwalają na dokonanie oceny czy podejmowane w toku postępowania egzekucyjnego przez komornika czynności były zgodne z prawem. Sąd Okręgowy – wbrew zarzutom apelacji – przeprowadził wszystkie dowody pozwalające na dokonanie takiej oceny. Spośród zgłoszonych przez powoda w pozwie i następnie składanych pismach procesowych wniosków dowodowych, Sąd Okręgowy prawidłowo uwzględnił jedynie te, które służyć mogły wyjaśnieniu istotnych dla rozstrzygnięcia okoliczności. Pozostałe wnioski dowodowe powoda zostały na rozprawie w dniu 15 grudnia 2015r. oddalone, ponieważ – jak wyjaśnił Sąd Okręgowy w motywach wyroku – „okoliczności faktyczne, które miały być nimi wykazane nie miały bezpośredniego związku z niniejszą sprawą i z działaniami pozwanego komornika”. Stanowisko to Sąd Apelacyjny w pełni podziela. Zgłoszone wnioski o przeprowadzenie dowodów z licznych zawiadomień, wniosków o ściganie, skarg i wystąpień powoda do prokuratur różnych szczebli, Sądu Rejonowego K. w K., policji, Najwyższej Izby Kontroli wykazać miało, że powód na przestrzeni kilku lat domagał się wszczęcia i przeprowadzenia postępowania karnego przeciwko pozwanej i że czuł się ofiarą systemu sprawiedliwości. Okoliczności te nie mają żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia, zwłaszcza w sytuacji, gdy żaden ze zgłoszonych przez powoda wniosków o wszczęcie postępowania karnego przeciwko pozwanej nie został uwzględniony, żadna skarga nie została uznana za zasadną. Nie mają również znaczenia dowodowe oświadczenia składane przez powoda w postępowaniu egzekucyjnym (k- 49, 51 czy zawarte w piśmie kierowanym do ZUS 27 października 2014r. (k- 6 – 68). Nie wyjaśnia apelujący czego w sprawie odszkodowawczej przeciwko M. M. miałoby dowodzić zarządzenie o przymusowym otwarciu mieszkania w asyście policji i ślusarza wydane w dniu 11 grudnia 2014 przez komornika I. K., jakie znaczenie dla rozstrzygnięcia miałyby mieć fakt odbycia przez powoda służby wojskowej w latach 1975 – 1977 oraz treści wynikające z wyciągu z anulowanego dowodu osobistego powoda, wydanego w 1974r. (k- 102). Zarzut apelacyjny powoda dotyczący naruszenia wskazanych przepisów proceduralnych przez nieprzeprowadzenie wskazanych w apelacji dowodów ocenić zatem należało jako całkowicie pozbawiony uzasadnionych podstaw.

Sąd Okręgowy prawidłowo i wszechstronnie ustalił wszystkie niezbędne do rozstrzygnięcia okoliczności faktyczne, a ustalenia te Sąd Apelacyjny uznaje za własne.

Nie naruszył Sąd Okręgowy przepisu art. 1083 § 2 k.p.c., który stanowi, że „wierzycielności z rachunku bankowego podlegają egzekucji na zaspokojenie alimentów w pełnej wysokości.” Sąd Okręgowy prawidłowo przytoczył poglądy doktryny i orzecznictwa jednoznacznie wykładające cytowany przepis, w powiązaniu z art. 54 ust. 1 Prawa bankowego w ten sposób, że egzekucja wierzytelności alimentacyjnych z rachunku bankowego dłużnika odbywa się bez ograniczeń wynikających z art. 54 ust. 1 Prawa bankowego. Tym samym nie doszło również do zarzucanego w apelacji naruszenia art. 54 ust. 1 Prawa bankowego. Pozwana bowiem egzekwując wierzytelności alimentacyjne była uprawniona do dokonania zajęcia rachunku bankowego powoda bez ograniczeń, tak jak stanowi cytowany przepis art. 1083 § 2 k.p.c. Nadto rozpatrując zarzut naruszenia art. 54 ust. 1 Prawa bankowego wskazać należy, że określony tym przepisem przywilej egzekucyjny, polegający na uwolnieniu od zajęcia na podstawie sądowego lub administracyjnego tytułu wykonawczego zgromadzonych na określonych tym przepisem rachunkach bankowych środków pieniężnych do wysokości trzykrotnego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, bez wypłat nagród z zysku, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego za okres bezpośrednio poprzedzający dzień

wystawienia tytułu wykonawczego (w brzmieniu obowiązującym do 7 września 2016r.) stosowany jest przez bank prowadzący rachunek, do którego komornik skierował zajęcie. Komornik dokonując zajęcia wzywa bank do podania ewentualnych przeszkód w realizacji zajęcia, jednak nie dokonuje zajęcia z uwzględnieniem opisanego przywileju egzekucyjnego. Jego zastosowanie w postaci uwolnienia przewidzianej tym przepisem części środków pieniężnych od zajęcia komorniczego leży wyłącznie w gestii banku, stąd zarzucane pozwanej naruszenie przepisu art. 54 ust. 1 Prawa bankowego w ogóle nie mogło mieć miejsca.

Brak było również podstaw do formułowania zarzutu naruszenia art. 87 § 3 pkt 1 kodeksu pracy stanowiącego o możliwości dokonywania potrąceń z wynagrodzenia za pracę, bowiem pozwana nie kierowała egzekucji do wynagrodzenia za pracę powoda, który nie pozostawał w stosunku pracy.

Nie naruszył Sąd Okręgowy także przepisu art. 829 pkt 4 k.p.c., stanowiącego, że nie podlegają egzekucji narzędzia i inne przedmioty niezbędne do osobistej pracy zarobkowej dłużnika. Zarzut ten powód formułował w związku z nieprawidłowym – jego zdaniem – zajęciem przez pozwaną drukarki. Przedstawienie przez powoda dowodu zakupu drukarki, z którego wynikało, że nabył ją w ramach prowadzonej działalności gospodarczej nie może być utożsamione z oceną, że drukarka stanowiła narzędzie (przedmiot) niezbędny do osobistej pracy zarobkowej powoda. Cechy niezbędności drukarki do prowadzenia działalności transportowej powód nie wykazał, a zasady doświadczenia życiowego i zawodowego przemawiają za uznaniem, że drukarka może być przedmiotem przydatnym w takim charakterze działalności gospodarczej (usługi transportowe jako kierowca), lecz nie jest niezbędna do jej prowadzenia.

Wszystkie zarzuty apelacji nie podważyły zasadności oceny Sądu Okręgowego, że czynności egzekucyjne podejmowane przez pozwaną jako komornika egzekwującego od powoda jako dłużnika należności wynikające z przedłożonych przez wierzycieli wraz z wnioskami egzekucyjnymi tytułów wykonawczych były zgodne z prawem. Postępowaniu pozwanej nie sposób przypisać w związku z tym znamion bezprawności, co czyniło roszczenie odszkodowawcze powoda bezpodstawnym i uzasadniało oddalenie powództwa w oparciu o przepis art. 23 ust. 1 ustawy z 29 sierpnia 1997r. o komornikach sądowych i egzekucji, a także na podstawie powołanego w apelacji art. 417 k.c., skoro przesłanką odpowiedzialności odszkodowawczej określonej w tym przepisie jest wyrządzenie szkody przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej.

Rozpoznając roszczenie w zakresie zadośćuczynienia Sąd Okręgowy wskazał, że brak bezprawności w działaniu pozwanej wyklucza możliwość zasądzenia zadośćuczynienia. Podzielając słuszość tego stanowiska należy jedynie uzupełnić wywód Sądu Okręgowego o wskazanie, że zadośćuczynienia powód domagał się w oparciu o przepis art. 448 k.c., stanowiący, że „w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę”. Nie ulega wątpliwości, że przepis ten znajduje zastosowanie jedynie w wypadku bezprawnego naruszenia dobra osobistego, a skoro czynności egzekucyjne podejmowane przez pozwaną wobec powoda nie były bezprawne, gdyż podejmowane były zgodnie z prawem i w ramach przysługujących jej kompetencji, to nie została spełniona przesłanka domagania się zadośćuczynienia. W okolicznościach niniejszej sprawy nie można także mówić o naruszeniu jakiegokolwiek dobra osobistego powoda, który jako dłużnik nie realizował dobrowolnie zobowiązań stwierdzonych tytułami wykonawczymi, czym spowodował wszczęcie i prowadzenie egzekucji świadczeń wynikających z tych tytułów. Postrzeganie powoda przez inne osoby jako dłużnika w prowadzonym postępowaniu egzekucyjnym było w pełni zgodne z rzeczywistym stanem, do którego doprowadził wyłącznie powód.

Powołany w apelacji art. 5 k.c. stanowi, że „nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony.” Komornik jako funkcjonariusz publiczny nie jest stroną postępowania egzekucyjnego, lecz działa jako organ egzekucyjny realizując ustawowe kompetencje organu władzy publicznej. Komornik prowadząc czynności egzekucyjne nie korzysta i nie czyni użytku ze swojego prawa podmiotowego, klauzula z art. 5 k.c. nie ma zatem do niego zastosowania, stąd podniesiony w apelacji zarzut naruszenia art. 5 k.c. należy ocenić jako chybiony.

Apelacja jako bezzasadna, z przyczyn wyżej wskazanych podlegała zatem oddaleniu na mocy art. 385 k.p.c.

Na podstawie § 4 ust. 1 i 3 w związku z § 8 pkt. 7 i § 16 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu przyznano reprezentującemu powoda z urzędu w postępowaniu apelacyjnym radcy prawnemu wynagrodzenie, które wobec przegrania przez powoda etapu postępowania apelacyjnego należne jest od Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Katowicach).

SSA Lucyna Świdarska-Pilis	SSA Piotr Wójtowicz	SSA Elżbieta Karpeta
----------------------------	---------------------	----------------------